

คณะกรรมการแม่น้ำโขง

แผนปฏิบัติการร่วม

เพื่อ

การดำเนินการตามคำแถลงฯ

กรณีโครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำเขื่อนปากแบง

ร่างฉบับสมบูรณ์ - ฉบับที่ 7.0 (ได้รับความเห็นชอบโดยที่ประชุมวิสามัญของคณะกรรมการร่วม
เรื่อง โครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำเขื่อนปากลาย สปป. ลาว เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2562)

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง

4 เมษายน 2562

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง

4 เมษายน 2562

1. บทนำ

ที่ประชุมสมัชชาวิสามัญ ของคณะกรรมการร่วม (Joint Committee: JC) คณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) ซึ่งจัดขึ้น เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2560 หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้ากรณีโครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำเขื่อนปากแบง ที่ประชุมเห็นชอบ “คำแถลง เกี่ยวกับกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าสำหรับโครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำเขื่อนปากแบง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว)” (คำแถลงฯ) –แม้ว่ายังรอคำยืนยันจากประเทศสมาชิก ซึ่งภายในสัปดาห์เดียวกันนั้น ประเทศสมาชิกก็ได้ให้การรับรอง “คำแถลงฯ” อย่างเป็นทางการ หลังจากที่ได้มีการผนวกข้อคิดเห็นจากทุกประเทศเป็นการเรียบร้อยแล้ว

คำแถลงฯ ดังกล่าว ได้รวมถึงการร้องขอให้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission Secretariat: MRCS) สนับสนุนการจัดเตรียมแผนปฏิบัติการร่วม (Joint Action Plan: JAP) ซึ่งกำหนดกระบวนการเพื่อดำเนินงานตามคำแถลงฯ ในการประชุมของคณะทำงานเฉพาะกิจของ JC ครั้งที่ 32 (The 32nd JC Task Force Meeting) เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2560 ที่ประชุมได้ให้การเห็นชอบในข้อเสนอกรอบเนื้อหาของ JAP และได้มีการแจ้งเวียนร่าง JAP ฉบับแรกให้ประเทศสมาชิกเพื่อแสดงความคิดเห็น และต่อมาร่างดังกล่าว ได้ถูกนำเสนอต่อที่ประชุมเวทีร่วม (Joint Platform Meeting) เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2560

ประเทศสมาชิกได้มีการพิจารณาร่างแผนฯ อีกหลายครั้ง ข้อคิดเห็นต่างๆ ได้มีการผนวกไว้ใน JAP ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจาก JC ณ ที่ประชุมสมัชชาวิสามัญ เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2562

คำสงวนสิทธิ์ (Disclaimer) เอกสารฉบับนี้แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ Mekong River Commission: Statement on Prior Consultation Process For The Pak Beng Hydropower Project (Statement: คำแถลงฯ) 19 June 2017 สำหรับใช้เป็นข้อมูลเผยแพร่รายละเอียดตามระเบียบเรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลงของโครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำเขื่อนปากแบงบนแม่น้ำโขงสายประธาน ทั้งนี้ความถูกต้องและใช้ได้ของข้อมูลเอกสาร ต้องอ้างอิงจากเอกสารต้นฉบับภาษาอังกฤษเท่านั้น

2. วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการร่วม (JAP)

เป้าหมายของ JAP คือการใช้เป็นกลไกในการแสดงข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูล และความรู้ระหว่าง สปป. ลาว กับ MRC ในระหว่างการออกแบบ การก่อสร้าง และการดำเนินโครงการของโครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำเขื่อนปากแบง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะติดตามการดำเนินงานตามแถลงการณ์และสนับสนุนการดำเนินโครงการของ สปป. ลาว ในการกำหนดมาตรการที่อาจจะหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากโครงการ โดยไม่ขัดขวางการดำเนินการของโครงการ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นขยายการรับรู้ประโยชน์ของโครงการในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิกของ MRC JAP นี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว จะเริ่มมีการดำเนินการอย่างทันที โดยจะถูกนำไปใช้ตั้งแต่ระยะขั้นตอนการออกแบบ การก่อสร้าง และการดำเนินงานของโครงการเขื่อนฯ แห่งนี้ ผลที่ได้จากการดำเนินงานตาม JAP จะมีลักษณะเป็นข้อเสนอหรือคำแนะนำต่างๆ และจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของพันธกรณีของประเทศสมาชิกในการจรรโลงความร่วมมือที่ดีต่อไป JC อาจทำการปรับปรุง JAP ตลอดช่วงเวลากำหนดดำเนินโครงการเพื่อสะท้อนสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ความเข้าใจที่อาจมีมากขึ้นจากกระบวนการหารือล่วงหน้า และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง

เป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการร่วมครอบคลุมในบริบทหลายแง่มุม ได้แก่

- สนับสนุนการดำเนินงานของคำแถลงฯ ที่ได้รับความเห็นชอบโดย JC (คำแถลงฯ ปรากฏตามภาคผนวก ที่ 1)
- เปิดโอกาสให้ สปป. ลาว และคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว (Lao National Mekong Committee: LNMC) ทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ของ MRCS และประเทศสมาชิกเพื่อหามาตรการในการหลีกเลี่ยง ลดและบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการเพิ่มพูนประโยชน์จากโครงการ และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิก
- สร้างกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง สปป. ลาว MRC และประเทศสมาชิก ในการติดตามการไหลของน้ำ การเคลื่อนของตะกอน ระบบนิเวศแหล่งน้ำและปลา คุณภาพน้ำ การเดินเรือ และปัจจัยในด้านเศรษฐกิจ-สังคม
- นำเสนอความคืบหน้าเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการออกแบบขั้นสุดท้ายและกฎเกณฑ์การบริหารน้ำเหนือเขื่อน (Operating Rules) ของโครงการ อย่างสม่ำเสมอ
- เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ระหว่างผู้พัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำบนลำน้ำสายประธาน (Mainstream) และลำน้ำสาขา (Tributaries) ในการปรับปรุงการบริหารจัดการร่วมกันของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนร่วมกัน (shared lesson learnt)

3. หลักการในการดำเนินงาน

JAP จะอยู่บนหลักการเดียวกันกับเจตนารมณ์ในความร่วมมือและการดำเนินงาน ตามกระบวนการปรึกษาหารือ ดังต่อไปนี้:

- JAP สนับสนุนการดำเนินงานตามคำแถลงฯ ภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า-ระยะเวลา 6 เดือน ซึ่งเป็นกลไกความร่วมมือในการแสวงหามาตรการลด และบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น หรือที่อาจทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกและประโยชน์ร่วมกัน
- JAP ตั้งอยู่บนหลักการเดียวกันกับระเบียบปฏิบัติ การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง (The Prior Consultation Process under Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement: PNPCA) กล่าวคือ
 - ความเสมอภาคแห่งอำนาจอธิปไตย (Sovereign equality) และบูรณภาพแห่งดินแดน (Territorial integrity)
 - การใช้ทรัพยากรที่สมเหตุสมผลและเป็นธรรม
 - การเคารพสิทธิและผลประโยชน์ที่ชอบธรรม และ
 - สุจริตใจและโปร่งใส
- JAP มุ่งที่จะสนองตอบความสนใจและข้อจำกัดของประเทศสมาชิก และพิจารณาข้อห่วงกังวลต่างๆ ที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมเหตุสมผล
- JAP ทราบถึงแผนการดำเนินงานของรัฐบาล สปป. ลาว ที่จะขับเคลื่อน โครงการ พร้อมๆ กับความพยายามในการปฏิบัติตาม JAP
- JAP ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเปิดเผยและเสรี ขณะที่ตระหนักถึงข้อมูลบางประเภทที่เป็นความลับซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ของผู้พัฒนาโครงการ (ดังที่กำหนดไว้ใน ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแลกเปลี่ยนและการใช้ร่วมกันซึ่งข้อมูล และข่าวสารสารสนเทศ (Procedure for Data & Information Exchange and Sharing: PDIES)
- JAP ไม่รวมถึงการสื่อสารโดยตรงของ MRC กับผู้พัฒนาโครงการ (developer) แต่การหารือใดๆ กับผู้พัฒนาโครงการ ให้กระทำผ่านรัฐบาลลาว และหน่วยงานของรัฐบาล สปป. ลาว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ และ
- JAP ครอบคลุมการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาการออกแบบ การก่อสร้าง และการดำเนิน โครงการฯ

4. การมีส่วนร่วมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

MRC มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกระดับ คณะมนตรี (Council) JC และฝ่ายสำนักเลขาธิการ (Secretariat) และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิก เป็นองค์กรที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานตาม JAP ผ่านกลไกการบริหารจัดการที่มีอยู่แล้วของ MRC

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก เช่น หุ้นส่วนพัฒนา องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGO) หุ้นส่วนดำเนินงาน (Implementing partners) องค์กรภาคประชาสังคม (Civil society organization) สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษานักวิชาการ และกลุ่มผู้มีความสนใจอื่นๆ จะได้รับแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความก้าวหน้าการดำเนินงานตาม JAP ผ่านช่องทางการทำงานปกติของ MRC

5. ระยะเวลาการทำงานแต่ละช่วง

JAP จะมีการดำเนินการไปตามแต่ละช่วงระยะเวลา โดยจะมีการทบทวนในแต่ละช่วง ดังนี้

- **ระยะที่ 1 การเริ่มต้นงาน** จะเริ่มดำเนินการทันทีหลังจาก JC ผ่านความเห็นชอบ JAP และงบประมาณ และเน้นการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงานให้เรียบร้อย
- **ระยะที่ 2 การออกแบบโครงการ** จะเป็นการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานดำเนินงานของรัฐบาล สปป. ลาว ในการหามาตรการปรับปรุงแก้ไขการออกแบบและการปฏิบัติโครงการฯ และการนำเสนอข้อห่วงกังวลต่างๆ ที่มีการระบุไว้ในช่วงกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation: PC)
- **ระยะที่ 3 การก่อสร้าง** จะเริ่มทันทีเมื่อการก่อสร้างโครงการฯ ได้เริ่มขึ้น มีเป้าหมายเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการก่อสร้าง การติดตามผลกระทบในระหว่างการก่อสร้าง และการให้ความเห็นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขแบบก่อสร้าง
- **ระยะที่ 4 การดำเนินโครงการ** ในระยะนี้จะรวมถึงความเห็นชอบจาก JC เกี่ยวกับดัชนีต่างๆ (Parameters) ที่จะนำไปใช้ในการติดตามและการทำรายงานในระหว่างการดำเนินโครงการฯ และจะสิ้นสุดเมื่อโครงการฯ เริ่มดำเนินการ (Operations commence)

ขอบเขตการทำงาน (Scope of Work: SOW) โดยสังเขปของช่วงระยะเวลาต่างๆดังกล่าว ดังที่นำเสนอข้างล่างนี้ แต่จะมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ จากผลแห่งการถอดบทเรียน และความเข้าใจด้านเทคนิคของระบบแม่น้ำโขงที่ดีขึ้น และการมีทรัพยากรด้านบุคลากรและด้านการเงินที่มากขึ้นเป็นต้น การปรับเปลี่ยนใดๆในขอบเขตการทำงานจะต้องผ่านความเห็นชอบจาก JC

ระยะที่ 1 การเริ่มต้นงาน

ระยะนี้ เริ่มดำเนินงานได้ทันที และมีเป้าหมายคือ

- การระดมทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน
- การแจ้งให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบถึงผลลัพธ์ของ PC และเนื้อหาของ JAP
- การเริ่มการดำเนินงานตาม JAP ระหว่าง MRC กับรัฐบาล สปป. ลาว ซึ่งรวมถึงข้อตกลงของ JC เกี่ยวกับรูปแบบ (modalities) ของความร่วมมือ ช่องทางการติดต่อสื่อสารและการรายงาน
- MRCS จะรับผิดชอบการพัฒนากระบวนการติดตาม และตารางการถอดบทเรียน (Lesson Learnt Matrix) เพื่อให้ JC สามารถกำกับการทำงานของ JAP ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 การออกแบบโครงการ (รวมถึง Operating Rules)

เป็นที่เข้าใจได้ว่า กระบวนการออกแบบโครงการเป็นงานที่ทำต่อเนื่อง ระยะนี้จะเริ่มขึ้นหลังจากที่ JC ให้ความเห็นชอบต่อ JAP ฉบับสมบูรณ์แล้ว เป้าหมายคือเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่าง รัฐบาล สปป. ลาว MRCS และผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสมาชิก เกี่ยวกับเรื่องการออกแบบโครงสร้างต่างๆ ดังกล่าว และการกำหนด Operating Rules ที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นเอง ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการแสวงหา มาตรการต่างๆ ร่วมกันเพื่อหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเสริมสร้าง ประโยชน์จากโครงการ และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิก งานในระยะนี้ จะช่วยพัฒนากลไกเพื่อการติดตามการดำเนินการด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการปรึกษาหารือ ที่ได้รับความเห็นชอบมาแล้ว อาทิเช่น

- กลไกที่จะสามารถใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคที่มีอยู่ให้มากที่สุด เพื่อสนับสนุน การดำเนินงานตามค่าตกลงฯ ทั้งนี้อาจรวมถึงการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในด้านการติดตาม โดยรัฐบาล สปป. ลาว และการสร้างโอกาสในการดึงผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จาก MRC และประเทศ สมาชิกเข้ามาร่วมงาน
- การประชุมการดำเนินงาน (Working Sessions) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นการออกแบบ ที่สำคัญ (Key Design Milestone) ประกอบด้วย
 - ความปลอดภัยเขื่อน
 - โครงสร้าง การระบายตะกอน และการปฏิบัติการ (Operation)
 - โครงสร้าง การควบคุม และการปฏิบัติการการระบายน้ำของเขื่อน
 - โครงสร้างและการปฏิบัติการทางปลาผ่าน (Fish passage)
 - โครงสร้างและการปฏิบัติการทางเรือผ่าน (Navigation lock)
 - ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ-สังคมทั้งในเชิงบวกและลบ

- การประชุมการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้มากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบข้ามพรมแดน ด้านเศรษฐกิจ-สังคม และนิเวศวิทยา รวมทั้ง ทางเลือกในการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ - สอดคล้องกับหัวข้อที่ 4 และ 7 ของ คำแถลงฯ และ
- หลังจากที่ JC ทำการทบทวนแล้ว มีการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานออกแบบก่อสร้างของโครงการ (Project Design) และ Operating Rules ให้แก่รัฐบาลลาวเพื่อพิจารณา

ความคืบหน้าของการดำเนินงานภายใต้ JAP จะมีการรายงาน ในฐานะส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามระเบียบปฏิบัติทั้งหมดของ MRC (MRC procedures) ตัวรายงานความก้าวหน้า จะประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

- ความเห็น (ไม่ใช่ตรวจรายงาน) ของ MRCS เกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับตอนสิ้นสุดกระบวนการปรึกษาหารือ แต่ไม่ได้ผนวกไว้ในการรายงานทางเทคนิค และความเห็นเพิ่มเติมต่อรัฐบาล สปป. ลาว ในเรื่องเดียวกัน
- กรอบประเด็นที่รัฐบาล สปป. ลาว ให้ความเห็นต่อรายงานทางเทคนิค (Technical Review Report: TRR) และคำแถลงฯ
- การนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุน TRR และผลลัพธ์ที่สำคัญ และ
- การนำเสนอเกี่ยวกับงานออกแบบก่อสร้างของ Project design และ Operating Rules ที่กำลังดำเนินการอยู่ เพื่อจะนำมาใช้ในการหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น การเพิ่มพูนประโยชน์จากโครงการ และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิก

ระยะการทำงานนี้จะดำเนินควบคู่ไปกับการหารือการดำเนินการตรวจพิจารณาภายใต้กระบวนการ PNPCA และจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ว่า การดำเนินงานตามคำแถลงฯ เป็นการช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานตาม PNPCA เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร

ในการประชุมการดำเนินงานครั้งแรก รัฐบาล สปป. ลาว จะมีโอกาสเสนอแบบก่อสร้างล่าสุด และแผนการติดตามงานในด้านต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อมูลใหม่ๆเกี่ยวกับการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน

การหารือประเด็นต่างๆ จะมุ่งกำหนดตัวชี้วัดการติดตาม (Monitoring indicators) เพื่อประเมินประสิทธิผลของงานออกแบบและการบริหารจัดการในการหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทาความเสี่ยงจากผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น และการเพิ่มพูนประโยชน์จากโครงการ และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก รวมไปถึงข้อเสนอแนะจาก JC ต่อรูปแบบของการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

ระยะนี้จะสิ้นสุดพร้อมด้วยการขอให้มีการส่งมอบ แบบของการออกแบบขั้นสุดท้าย และ Operating Rules ผ่านทาง LNMC

ระยะที่ 3 การก่อสร้าง

เริ่มต้นขึ้นเมื่อเริ่มงานการก่อสร้างโครงการ และภายหลังจาก JC ให้ข้อเสนอแนะในการติดตามการดำเนินงานตามค่าเฉลี่ย ระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง โดยมีรายการกิจกรรมที่จะดำเนินการอย่างน้อยที่สุด ดังนี้

- รัฐบาล สปป. ลาว จัดให้มีการเข้าเยี่ยมชมสถานที่ก่อสร้างเขื่อน โดยผู้เยี่ยมชม ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสมาชิก และ MRCS
- การประชุมการดำเนินงาน (Working Session) หรือการประชุมอื่นๆ เพื่ออภิปรายการเปลี่ยนแปลงการออกแบบโครงการที่สำคัญที่เกิดขึ้นในระหว่างการก่อสร้าง
- การแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรการในการหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง และ
- รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานก่อสร้างอย่างสม่ำเสมอ โดย LNMC และ MRCS ตามโครงร่างผังการรายงาน (Outline) ที่จะอธิบายในหัวข้อถัดไป

เนื่องจากเหตุผลภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง การประชุมดำเนินงานจะจัดขึ้นต่อเมื่อกำหนดวันการก่อสร้างที่สำคัญ (Significant milestones) ได้เสร็จสิ้น หรือ เมื่อมีข้อมูลใหม่ที่จะนำไปสู่การปรับแบบก่อสร้างเข้ามาเพื่อการพิจารณาเป็นต้น รัฐบาล สปป. ลาว จะได้รับการร้องขอให้มีการรายงานเกี่ยวกับการแก้ไขแบบก่อสร้างนั้นๆ และรวมทั้งรายงานผลต่างๆ จากงานการติดตามด้วย

ระยะที่ 4 การปฏิบัติการ (Operations)

ระยะนี้จะเริ่มหลังจากการเริ่มทำงานของตัวเขื่อน โดยมุ่งที่จะพัฒนาแผนงานติดตามการบริหารจัดการน้ำเหนือเขื่อน (Operations Monitoring Scheme: OMS) ที่สอดคล้องกับแผนงานติดตามร่วมด้านสิ่งแวดล้อมของ MRC (Joint Environmental Monitoring Programme: JEM) โดยจะอยู่บนพื้นฐานของตัวชี้วัดและความถี่ในการติดตาม (Monitoring indicators and frequency) ที่กำหนดไว้ในช่วงระยะการดำเนินงานก่อนหน้านี้

ตัวชี้วัดต่างๆ เหล่านี้จะเน้นถึงการติดตามถึงประสิทธิผลของสิ่งก่อสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในการลดผลกระทบ (Adverse impact) ที่อาจเกิดขึ้น

เป็นที่คาดหวังว่าใน OMS จะมีข้อเสนอแนะเชิงมาตรการ อย่างน้อยที่สุดในเรื่องต่อไปนี้

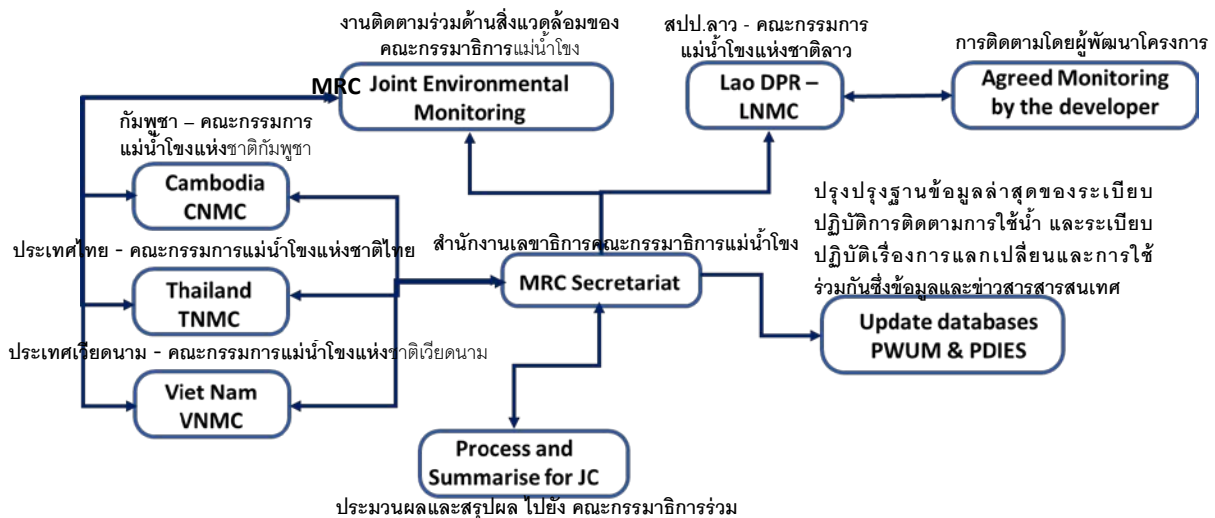
- การติดตามการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำในแต่ละวันในบริเวณพื้นที่กักเก็บน้ำ (Impounded reach) และท้ายเขื่อน (Downstream of the dam)
- การติดตามคุณภาพน้ำและผลกระทบทางระบบนิเวศ
- การติดตามประสิทธิภาพทางผ่านปลา (Fish passage facilities)
- การติดตามระดับน้ำที่เอากลับ (Backwater level) ในประเทศไทย
- การติดตามการดักตะกอน (Sediment trapping) ในบริเวณพื้นที่กักเก็บน้ำ (Impounded reach)
- การระบายตะกอนผ่านเขื่อนให้มากที่สุด

- การติดตามจำนวนเรือ (Vessels) ที่ใช้ระบบทางเรือผ่าน (Locking system) และเวลาคอย (Waiting times)
- การติดตามความเสียหายการเกิดโพรงในระบบทางผ่านเรือ
- การเตือนภัยเรือ (Warn shipping) ต่อ MRC และประเทศสมาชิกในสถานการณ์เขื่อนแตก

OMS ที่ได้รับการพัฒนาในช่วงระยะนี้ จะประกอบด้วยข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับความถี่ของการรายงานไปยัง MRC กระบวนการดำเนินงานภายในและกลไกการรายงานของ MRCS และการรายงานอย่างสม่ำเสมอต่อ JC การติดตามอาจจัดทำโดยผู้พัฒนาโครงการ (Developer) (การรายงานผ่าน LNMC) และประเทศสมาชิกผ่านงาน JEM ของ MRC การติดตามนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของ PWUM ด้วย

OMS นี้จะมีการพัฒนา ภายในระยะเวลา 6 เดือน หลังจากเริ่มการดำเนินงานของเขื่อน และจะมีการนำเสนอต่อ JC เพื่อให้ความเห็นชอบ OMS นี้ และอาจได้รับการทบทวนบ้างในบางครั้ง โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกี่ยวกับขอบเขตการติดตามอันเนื่องมาจากผลการวิเคราะห์นั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจาก JC

โครงสร้างผังการรายงาน

โครงสร้างผังการรายงาน ประกอบด้วย

- เมื่อ OMS ได้รับความเห็นชอบจาก JC แล้ว ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มี จะส่งให้รัฐบาล สปป. ลาว ผ่านช่องทางสื่อสารตามปกติ
- รัฐบาลลาวอาจมีการดำเนินงานตามแผนการติดตามที่ได้รับความเห็นชอบและตรวจทานข้อมูลตามปกติ และส่งมอบข้อมูลที่ผ่านการตรวจทานไปยัง MRCS

- MRCS จะทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับเข้าสู่ระบบข้อมูลข่าวสารของ MRC (MRC-Information System: MRC-IS) และสรุปสาระข้อมูลข่าวสารนั้นไว้ในรายงานประจำปี และ JC และเมื่อได้รับรายงานคณะกรรมการร่วมอาจมีข้อเสนอเปลี่ยนแปลงในระบบ OMS
- นอกจากนี้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ (National Mekong Committees: NMC) ในฐานะประเทศที่ได้รับแจ้ง (Notified Countries) จะมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศของตนเองทำการติดตามตรวจสอบดัชนีทางสิ่งแวดล้อม (Environmental parameters) และส่งมอบข้อมูลดังกล่าวให้ MRC เพื่อใช้เป็นข้อมูลในกระบวนการ JEM ข้อมูลต่างๆจาก OMS จะรวมอยู่ในรายงานสถานการณ์ในลุ่มน้ำ (State of the Basin Report)
- OMS และ JEM จะเป็นส่วนหนึ่งของ PWUM และ PDIES

6. การเงินของแผนปฏิบัติการร่วม (JAP)

ค่าใช้จ่าย ภายใต้แผนปฏิบัติการร่วม จะรวมถึงของกิจกรรมต่อไปนี้

- การประชุมระหว่างประเทศสมาชิกและผู้เชี่ยวชาญจาก MRCS
- การประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับภูมิภาคของ MRC
- การเข้าร่วมประชุมของเจ้าหน้าที่จาก MRCS
- การฝึกอบรมภายใน
- กิจกรรมเยี่ยมชมและการกำกับดูแล/ศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการ

ข้อเสนอกลไกแหล่งเงินทุน ให้รวมถึง

- ตะกร้าเงิน (basket funds) และ
- ทุนสนับสนุนจากหุ้นส่วนพัฒนาที่สนใจ และแหล่งเงินทุนอื่นๆ

งบประมาณในแต่ละช่วง โดยเฉพาะงบประมาณในช่วงออกแบบโครงการ มีรายละเอียดอยู่ในภาคผนวกที่ 2 (Annex 2) ของ JAP ฉบับนี้

7. หน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ

คณะกรรมการร่วม (JC)

คณะกรรมการร่วม คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC JC) มีหน้าที่กำกับการดำเนินงานของ JAP และให้ความเห็นชอบข้อเสนอการปรับเปลี่ยน JAP ที่อาจเกิดขึ้น และให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล สปป. ลาว ตามเจตจำนงของคำแถลงฯ

คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว (LNMC)

เพื่อดำรงซึ่งเจตจำนงของคำแถลงฯ และพันธกรณีภายใต้กรอบ MRC ในความพยายามที่จะหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น การเพิ่มพูนประโยชน์จากโครงการ และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันของประเทศสมาชิก จึงร้องขอให้รัฐบาล สปป. ลาว จัดทำรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินงานออกแบบ การก่อสร้าง และการดำเนินโครงการอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการรายงานต่อที่ประชุมของ MRC JC และถือเป็นความยินดียิ่งที่ LNMC ผ่านการประสานจากสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว (Lao National Mekong Committee Secretariat: LNMCS) ได้แสดงการตอบรับเป็นเบื้องต้น (Preliminary Response) ต่อคำแถลงฯ นี้แล้ว

เมื่อโครงการได้เริ่มดำเนินการแล้ว รายละเอียดเกี่ยวกับความถี่ของการติดตาม การรายงาน และการให้ความเห็นจะมีปรากฏใน OMS

คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ (National Mekong Committee: NMC) จากประเทศที่ได้รับแจ้ง (Notified Countries)

ในทำนองเดียวกัน เพื่อการดำรงไว้ซึ่งเจตจำนงในความร่วมมือโดยสุจริตใจและตามหลักการ ที่แสดงในหัวข้อที่ 3 NMC จากประเทศที่ได้รับแจ้ง ได้รับการขอร้องให้รักษาการติดต่อสื่อสารกันอย่างสุจริตใจและเปิดเผย เพื่อให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลลาวถึงมาตรการในการหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทาผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ การเพิ่มพูนประโยชน์ร่วมกันจากโครงการ และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันของประเทศสมาชิก

NMC ต่างๆ อาจจะกำหนดตัวผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานดำเนินงาน/หน่วยงานปฏิบัติ สนับสนุนการดำเนินงานตาม JAP และเข้าร่วมประชุมต่างๆ เพื่อแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารโครงการ และทำหน้าที่ประสานงานเบื้องต้นให้แก่ประเทศของตนและแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ ตามพันธกิจของหน่วยงาน (national mandates)

นอกจากนี้ NMC ต่างๆ ถูกขอให้ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของ JEM ในแต่ละประเทศ และแบ่งปันข้อมูลเหล่านี้ร่วมกันผ่านกลไกการทำงานที่ได้จัดตั้งไว้แล้ว

NMC ต่างๆ อาจรายงานผลลัพธ์เกี่ยวกับการประชุมและการเยี่ยมชมพื้นที่โครงการให้แก่สมาชิกของ JC ในประเทศของตน ก่อนที่จะมีการประชุมใดๆ ของ JC

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRCS)

MRCS มีหน้าที่จัดทำรายงานสรุปความก้าวหน้าการดำเนินงานของ JAP และจัดเตรียมข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประเด็นสำคัญในวาระการประชุม JC และจัดเตรียมการประชุมการดำเนินงาน ภายใต้ความเห็นชอบจาก JC และอาจร้องขอให้ LNMC ให้รายงานความคืบหน้าโครงการ เพื่อจัดเตรียมทำรายงานต่อที่ประชุม JC

หลังจากได้รับความเห็นชอบจาก JC MRCS จะแต่งตั้งที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการ ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นข้อมูลด้านวิชาการ

เมื่อได้รับเอกสารแสดงแผนเป้าหมายความก้าวหน้าของการดำเนินงานด้านเทคนิคแล้ว MRCS จะทำการตรวจ ประเมินเป็นการภายใน และรายงานข้อคิดเห็นต่อ JC พร้อมข้อเสนอแนะตามกระบวนการทำงานที่ใช้อยู่ ซึ่งอาจจะ ดำเนินการแจ้งให้ LNMC จัดเตรียมเอกสารต่างๆ ให้ทันการ ตามความเหมาะสมด้วย

เมื่อโครงการเขื่อนปากแบงเริ่มดำเนินการ ข้อมูลที่ได้จาก OMS อาจถูกนำเสนอต่อ MRCS โดยผ่าน LNMC ดังที่ได้แสดงไว้ใน โครงร่างผังการรายงาน จากนั้น MRCS จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ และรวบรวมผล ในรูปข้อค้นพบที่สำคัญ (key findings) ของการศึกษาติดตามผลกระทบข้ามพรมแดน (Council Study) และ ในรูปของผลจาก JEM อันเกิดจากโครงการไฟฟ้าพลังงานบนลำน้ำโขงสายประธาน โดยข้อมูลต่างๆเหล่านี้ จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลของ MRC และรายงานนี้จะถูกนำเสนอต่อที่ประชุม ของ JC ปีละครั้งต่อไป

รายงานประจำปีต่อที่ประชุม JC นี้ จะเน้นย้ำถึงประสิทธิภาพของมาตรการที่ได้รับความเห็นชอบและอาจให้ ข้อเสนอแนะเพื่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินโครงการ หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมสำหรับการติดตามโครงการ JC อาจร้องขอให้ สปป. ลาว ดำเนินการปรับเปลี่ยน Operating Rules และกิจกรรมการติดตามนั้นๆ ตามความเหมาะสม รายงานดังกล่าวมิใช่เป็นการเพิ่มประเด็นงานด้านเทคนิคของโครงการ แต่เป็นส่วนของกระบวนการความร่วมมือในการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องและการปรับปรุงมาตรการต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยง ลด และบรรเทา ผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อ ผลประโยชน์สูงสุดของโครงการ โดยการจัดกิจกรรมการติดตามต่างๆ ตามแนวทางนี้ MRCS มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมการติดตามต่างๆ ที่สอดคล้องกับ PWUM และ PDIES

จากการมีอยู่ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่จะสามารถให้การสนับสนุนในด้านการวางแผน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านข้อมูลและแบบจำลอง (Modelling) และด้านยุทธศาสตร์และการทำงานกับหุ้นส่วน (Strategy and Partnership) ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะถูกเชิญให้เข้าร่วมระหว่างกระบวนการดำเนินงานตาม JAP นี้ ตามความถนัดและความรับผิดชอบของแต่ละคนตามความเหมาะสม

8. การดำเนินงานขั้นต่อไป

MRCS จะใช้ JAP ฉบับสมบูรณ์ฉบับนี้ เป็นแนวทางในการสร้างตารางการดำเนินงานของ JAP (JAP Implementation Matrix) ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนการดำเนินงานฉบับประจำปี 2562 และฉบับต่อไป